

psicopedagogia:

Dennett (1987) s'interessa per explicar i predir la conducta humana partint de l'argumentació que per explicar a algú per què fa el que fa i per predir el que farà, s'ha d'observar la seva conducta intencional, és a dir, que s'ha d'inferir en les seves creences i els seus desitjos per poder predir com actuarà en un futur. Aquesta postura contempla les persones com a agents relacionals i assumeix que actuen per satisfer els seus propis desitjos segons les seves creences.

Dennett (1987) s'interessa per explicar i predir la conducta humana partint de l'argumentació que per explicar a algú per què fa el que fa i per predir el que farà, s'ha d'observar la seva conducta intencional, és a dir, que s'ha d'inferir en les seves creences i els seus desitjos per poder predir com actuarà en un futur. Aquesta postura contempla les persones com a agents relacionals i assumeix que actuen per satisfer els seus propis desitjos segons les seves creences.

Partint del fet que les creences i els desitjos són fenòmens mentals i que els estats mentals o intencionals són representacions sobre alguna cosa que està en el món, un dels interessos d'estudiar les representacions mentals durant la infància és que durant el joc de racons es produeixen infinitat de representacions sobre objectes, esdeveniments o estats de coses. Considero, basant-me en el meu estudi (Mas, 2003), que per aconseguir la representació mental l'infant ha de passar per una sèrie de graons cognitius, manipulatiu i lingüístics que li permetran comprendre la ment dels altres i expressar els seus propis desitjos, sentiments i emocions.

El primer graó cognitiu, manipulatiu i lingüístic s'aconsegueix a partir de la intencionalitat. La intencionalitat, en el joc de racons, està dirigida a l'objecte; per tant, són els desitjos o comportaments que s'efectuen al voltant de l'objecte. El nen comença a manifestar comportaments intencionals a partir de gestos, que tenen un gran valor comunicatiu perquè s'executen per tal que l'altre pugui actuar en conseqüència. L'infant pot utilitzar el gest de diferents maneres: per atreure l'atenció de

Durant el joc de racons es produeixen infinitat de representacions sobre objectes, esdeveniments o estats de coses

EL JOC DE RACONS: un espai de desenvolupament de les capacitats mentals dels infants

Amb l'arribada del llenguatge, l'infant s'obre a una important via de comprensió de com funcionen les ments

l'adult, per posar en relleu una comunicació –gestos relacionals–, o per proposar a un altre infant o a l'adult una acció o una modificació d'una acció –gestos conjunts–, que generen una experiència compartida (Mas, 2003). Wellman (1990) i Whiten (1991) constaten que existeix una relació entre el gest d'assenyalar i un inici d'adquisició d'una teoria de la ment, perquè consideren que els comportaments no verbals com el gest són demostracions d'indícis de teoria de la ment.

En el moment que el nen adquireix la capacitat per conèixer les intencions i objectius aliens s'engeguen les seves capacitats de comunicació verbal i d'intenció: el segon graó cognitiu. Amb l'arribada del llenguatge, l'infant

s'obre a una important via de comprensió de com funcionen les ments. Gràcies al llenguatge, el nen pot establir diferents relacions i aconseguir desitjos, intencions o respostes a les seves preguntes o inquietuds. Per tant, el llenguatge és un fet social, un mitjà de comunicació, una eina que serveix per relacionar-se amb altres persones i que té una intencionalitat definida: fer alguna cosa amb... (Bruner, 1984). L'adquisició del llenguatge és possible gràcies a un conjunt de prerequisits cognitius, afectius i socials, perquè aprendre a parlar implica conèixer determinades regles gramaticals i utilitzar-les en un determinat context. Els nens descobreixen una infinitat de coses sobre el món i sobre el context immediat a partir de les petites converses que sorgeixen al voltant del racó de joc.

A partir del desenvolupament lingüístic, l'infant té la possibilitat de realitzar infinitat d'accions amb els objectes i amb l'adult; el

llenguatge li brinda l'oportunitat de desenvolupar una de les majors troballes: l'habilitat per simular o imaginar: el tercer graó cognitiu.

La simulació o joc simbòlic mostra el desenvolupament de la capacitat del nen per a la representació simbòlica: capacitat d'utilitzar una cosa per representar-ne una altra (Astington, 1998). Els nens poden imaginar coses, parlar sobre representacions i comprendre la simulació que es fa de l'altra persona. Simular que... o imaginar que... és actuar i descriure una acció dins d'una trama fictícia. Amb la simulació, el nen s'inicia en la construcció d'un sistema per representar internament el seu coneixement (Leslie, 1987) i es crea una capacitat de representació (Baron-Cohen, 1991) que serà la base de noves habilitats per fingir i conèixer la simulació d'altres persones. A partir d'aquest moment, l'infant s'inicia en la comprensió de significats, que és una forma de compartir experiències que impliquen comprendre i sentir el que els altres senten i, per tant, entrar en la ment aliena: el primer pas per parlar de desenvolupament de les capacitats mentals.

Maria Teresa Mas
Departament de Psicologia Bàsica,
Evolutiva i de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona
teresa.mas@uab.cat

Bibliografia

- ASTINGTON, J. W. *El descubrimiento infantil de la mente*. Madrid: Morata (1998).
- BARON-COHEN, S. *Precursors to a theory of mind. Understanding attention in others*, dins A. Whiten [ed.], *Natural theories of mind*. Oxford, England: Basil Blackwell (1991).
- BRUNER, J. *Los formatos en la adquisición del lenguaje*, dins A. J. Linaza [ed.], *Acción, pensamiento y lenguaje*. Madrid: Alianza Psicología (1984).
- DENNETT, D. C. *The intentional stance*. Cambridge, Massachusetts: Bradford books/MIT Press (1987).
- LESLIE, A. *Pretense and representation. The origins of "theory of mind"*, dins *Psychological Review* núm. 94, pàg. 412-426 (1987).
- MAS, M. T. *L'atenció conjunta dels 10 als 28 mesos d'edat de l'infant*. Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona (2003).
- WELLMAN, H. M. *The child's theory of mind*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press (1990).
- WHITEN, A. [ed.]. *Natural Theories of mind. Evolution, development and simulation of everyday mind reading*. Oxford, England: Basil Blackwell (1991).